

ФАНТАСТИЧНИЙ ФІНАЛ ПРИГОД ЧОРНОКНИЖНИКА РЕЙНЕВАНА

Магія Анджея Сапковського — у його вмінні створити уявний світ, кожен із мешканців якого, кожне місце і кожна подія настільки нагадують нам світ реальний, сучасний, що відірватися від книжок неможливо. Анджей Сапковський є володарем численних престижних нагород і премій, серед яких нагорода Європейського співтовариства наукової фантастики *EuroCon* «Гранд Майстер». Його твори перекладено більш ніж десятком мовами світу, а самого автора визнано одним із найпопулярніших письменників-фантастів у Європі.

Коли все почалося, ніхто не знав, чим воно закінчиться. Він був звичайним шукачем пригод, спокусником чужих дружин, якому щодня доводилося рятуватися від халеп. Усе змінилося, стерлося під важкими черевиками Божих воїнів. І колишній блазень та халамидник Рейневан перетворився на одного з найкращих гуситських шпигунів. Кровопробитна війна от-от поглине світ. Хрестоносці та гусити препарують території, не лишаючи нікому права вибору. Лицарів-розбійників, інквізиторів, відьом і чаклунів, володарів і простий люд — усіх торкнуться ці події. Могутній маг Рейневан і його вірні соратники потраплять у вир протистояння та небезпечних інтриг. Їм доведеться ризикнути життями, захищаючи власні переконання. Але навіть це не має більшої вартості, ніж любов. І коли кохана Ютта опиниться в лещатах інквізиції, Рейневан поставить на карту все...

www.bookclub.ua

ISBN 978-617-12-6580-6

9 786171 265806

АНДЖЕЙ САПКОВСЬКИЙ

ВІЧНЕ СВІТЛО

ВІЧНЕ СВІТЛО

АНДЖЕЙ САПКОВСЬКИЙ

АНДЖЕЙ САПКОВСЬКИЙ

ВІЧНЕ СВІТЛО

АНДЖЕЙ САПКОВСЬКИЙ

РОМАН

ХАРКІВ **КЛУБ**
2019 **СІМЕЙНОГО**
ДОЗВІЛЯ

УДК 821.162.1
С19

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Перекладено за виданням:
Sapkowski A. Lux perpetua : Powieść/ Andrzej Sapkowski. —
Warszawa : SuperNOWA, 2007. — 564 s.

Публікується з дозволу автора і його літературних агентів,
“NOWA Publishers” (Польща),
за сприяння «Агентства Александра Корженевского»

Переклад з польської *Андрія Поритка*

Обережно! Ненормативна лексика!

Дизайнер обкладинки *Іван Дубровський*

ISBN 978-617-12-6580-6
ISBN 978-83-7054-189-7 (пол.)

- © Andrzej Sapkowski, Warszawa, 2016
- © Depositphotos.com / Demian, YuliyaKirayonakBO, Xalanx, обкладинка, 2019
- © Hemigo Ltd, видання українською мовою, 2019
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад і художнє оформлення, 2019

Пам'яті Євгенія Вайсброта,
прекрасної людини і видатного перекладача,
який понад півстоліття наближав до наших друзів-москалів
польську літературу, присвячую цей роман

Пролог

Dies irae, dies illa,
solvat saeculum in favilla,
teste David cum Sibylla...^[1]

Ось день гніву настає, коли віки в прах змете хвиля, свідчать Давид і Сивілла. Буде страх там, буде дрож, прийде Суддя судити землю. Труба заграє, де хто гнів у могильних ямах, усіх до підніжжя трону скличе...

Тарарара, тарарара, тарарара дум, дум, дум...

Lacrimosa dies illa,
qua resurget ex favilla
iudicandus homo reus
huic ergo parce Deus.

Ой, ой-ой, наближається, мої панове та любі слухачі, наближається день гніву, нещасливий день, день сліз. Наближається Судний День, день кари. Як сказано в посланні від Йоанна: *Antichristus venit, unde scimus quoniam novissima hora est*. Надходить, надходить Антихрист, надходить остання година. Наближається кінець світу, кінець усьому живому...

Інакше кажучи: холера, це дуже недобре.

Антихрист, мої панове та любі слухачі, повинен бути з Данового коліна.

Народиться він у Вавилоні. Наприкінці світу прийде, три і пів року правити буде. У Єрусалимі храм збудує, усіх царів опанує, Церкву Божу зруйнує. Чинитиме дивні речі, їздитиме на вогненній печі. Побачивши його рани, обмануться християни. Прибуде з мечем і вогнем, а силою його буде блюзнірство, а раменом його – відступництво, а десницею його – погибель, а шульгою – п'ятьма. Лице його – як у дикого звіра, чоло високе, брови зрослі... Праве око його – як зоря, що встає на світанні, ліве непорушне, як у kota, зелене, з двома, замість одної, зіницями. Ніс його – як прірва, губи на лікоть, зуби на п'ядь. Пальці його – як залізні коси...

Агов, агов! І чого се кричати на убогого, вельможні? Чого це відразу погрожувати? За що, за які провини? Що страхаю? Що блюзню? Що, як той крук, каркаю? Аж ніяк, мої ласкаві панове, аж ніяк не каркаю! Правду кажу, правду святу і чисту, великими отцями Церкви підтверджену. Ба, і в Євангеліях доведена! То й що, що в апокрифічних? Цілий цей світ апокрифічний.

Що це ти там несеш, мила дівчино? Що це там таке у кухвах піниться? Чи не пиво, бува?

Ех, знамените... Свидницьке, не інакше...

Егей! А погляньте-но у віконце, вельможні! Чи мене, старого, зір не підводить? Чи то мені тільки здається, чи

таки й справді нарешті сонечко крізь хмари пробивається? Далебі, так! Кінець, кінець скоро настане сльоті та негоді. Достоту, глядїть-но лишень, ось і сяйво світ заливає, спливає з небес золотим стовпом. І ото світлість стає велика...

Lux perpetua.

Хотілося б отакої. Вічної. Хотілось би.

Як ви кажете? Що раз кінець сльоті, то годі сидіти в корчмі, час квапить у путь? Що раз так, то замість базікати, слід би чимшвидше розповідь закінчувати? Дорозказати, як-то воно далі було з Рейневаном і з його коханою Юттою, з Шарлеєм і Самсоном у тоті часи, часи тамтих лютих воєн, коли-то кров'ю стікали і від пожарищ чорніли землі Лужиць, Шльонська, Саксонії, Тюрінгії і Баварії? Атож, вельможні, атож. Розповім, бо й розповідь сама природним її трибом до кінця наближається. Хоча ще й те мушу вам оповісти, що як ся до щасливого або веселого закінчення розповіді готуєте, страшно вам розчаруватися доведеться... Що-що? Що знову страхаю? Каркаю? Ну, а як тут, скажіть-но лише, не каркати? Коли такі страшні речі у світі чиняться? Коли по всій Європі, ви тільки погляньте, битва за битвою? Коли в кожній зі сторін світу діється рихтик за пророчими строфами Овідія Назона:

Зблиснуло згубне залізо й ще згубніше золото — й тут же
Встала, жаждива до них, невсипуща Війна¹.

Під Парижем кров не висихає на мечах французів та англійців, бургундців та арманьяків. Весь час, як у про-

¹ Публій Овідій Назон. «Метаморфози», кн. 1, р. 141–142. Переклад А. Содомори. (Тут і далі примітки, позначені римськими цифрами, — від перекладача, якщо не вказано інше. Примітки автора позначені арабськими цифрами й подані в кінці книжки).

цитованого Овідія, вбивства і пожежі на французькій землі, весь час війна. Сто років вона триватиме, чи як?

Англія кипить заколотами, Глостер на ножах з Бофортами. Буде з того, ой, буде, згадаєте мої слова, якесь зло межі Йорками і Ланкастерами, межі Білою і Червоною Трояндами.

У Данії гримлять гармати, Еріх Поморський воює з Ганзою, веде затятий бій проти князів Шлезвігу і Гольштейну. Цюрих виступив зі зброєю проти кантонів, підриває єдність гельветського союзу. Медіолан бореться з Флоренцією. На вулицях Неаполя шаленіють загарбники, солдати з Арагону і Наварри.

У московському князівстві гуляють меч і смолоскип, Василій — у запеклих сутичках з Юрієм, Дмитрієм Косим, Шемякою. *Vae victis!*ⁱ Переможені плачуть червоними слізьми з кривавих очницьⁱⁱ. Мужній Янош Гуняді успішно б'ється з турками. Тиснуть діти Арпада! Але висить, як той дамоклів меч, уже тінь півмісяця над Трансільванією, над долинами Драви, Тиси і Дунаю. Писана, ой, писана мадярам жалюгідна доля болгар і сербів.

Венеція аж холоне від страху, коли Мюрад II закривавленим ятаганом вирізає Епір і Албанію. Візантійська імперія скоротилася до розмірів Константинополя, Іван VIII і його брат Костянтин з тривогою поглядають з мурів, видивляються, чи часом осман не надходить. Миріться,

ⁱ Горе переможеному (*лат.*).

ⁱⁱ Йдеться про Юрія Дмитровича (1374–1434), сина Дмитрія Донського, з 1425 року — лютого ворога Василя II Васильовича (1415–1462), а також про Василя Косого (р. н. нев. — 1448), князя звенигородського, і Дмитрія Шемяку (1420–1453), князя Галича-Костромського (обидва — сини Юрія Дмитровича). Дмитрій Шемяка у 1446 році взяв у полон і осліпив Василя II — великого князя московського, прозваного через це Темним. Василій Косий був осліплений у 1436 році. Отже, автор згадує тут факти, які мали місце упродовж кількох десятиріч.

християни Сходу і Заходу, перед лицем спільного ворога!
Миріться і єднайтеся!

Але вже, мабуть, запізно...

День гніву...

Пророкував цар Давид у псалмах, провістила поганська віщунка Сивілла. Як побачите, що брат брата видає на смерть, що діти повстають проти батьків, що дружина покидає чоловіка, що один народ викликає війну проти другого народу, що на всій землі — голод великий, несусвітні моровиці і численні нещастя, тоді знатимете, що кінець близький... Га? Що кажете? Що те, що я тут перелічив, діється повсякчас, буденно і безнастанно? І що не тільки останнім часом, а століттями, знову і знову? Хе, маєш рацію — як вашець, шляхетний пане лицарю з Габданком на гербі, так і ти, шановний фратере від святого Франциска. Маєте рацію, киваючи головами і корчачи мудрі міни, також і ви, зацні панове, і ви, побожні ченці, і ви, добрі купці. Маєте рацію. Всюди зло і злочини. Щодня братовбивство, повсюдно віроломство, весь час кровопролиття. Воістину, прийшов се вік зради, гвалту і насильства, вік неперервної війни. То як же, коли таке навколо діється, розпізнати, чи то вже кінець світу, чи ще не вже? За чим се оцінити? Які се знамення покажуть, які *signa et ostenta*?ⁱ

Бачу, все головами киваєте, зацні панове, добрі міщани, доброчесні монахи. Знаю, що думаєте, бо й сам не раз над сим задумувався.

А може, гадав я собі, воно станеться без сигналу? Без сполоху? Без попередження? Отак-от просто: йоб!

ⁱ Знамення і чудеса (лат.).

І кінець, *finis mundi*? Може, нема «змилуйся»? Може, геть-чисто забракло праведників у Содомі? Може, позаяк ми плем'я підступне, знаку нам не буде дано?

Так от, не бійтеся. Буде знак. Так обіцяють євангелісти. Як узаконені, так і апокрифічні.

Будуть знамення на сонці, місяці та зорях, а на землі тривога народів безпорадних перед шумом моря і його бурі. Сили небесні струснуться. Зорі небесні та їхні сусір'я не дадуть свого світла, сонце затьмиться при сході своєму, а місяць не буде вже сяяти світлом своїмⁱ. І будуть розв'язані чотири вітри в їх основах. *Movebuntur omnia fundamenta terrae*ⁱⁱ, задрожить земля і море, а з ними гори і пагорби. І вийде з неба голос архангела, і почутий буде аж у найнижчих частинах землі.

І будуть сім днів великі знамена на небі. А які вони будуть, розкажу. Слухайте!

Першого дня хмара надійде з півночі. І буде з неї дощ крові на всій землі.

Другого ж дня земля буде зрушена зі свого місця, брами небесні розчахнуться зі сходу, і дим великого вогню заслонить усе небо. І буде того дня великий страх і тремтіння на світі.

Третього ж дня застогнуть глибини земні з чотирьох країв світу, а весь простір наповнить огидний сморід сірки. І буде так аж до години десятої.

Четвертого дня сонячний диск заслониться, і буде темрява велика. Простір буде похмурий без сонця і місяця, зорі не дадуть свого світла. Так буде аж до ранку.

Шостого дня ранок буде туманний...

ⁱ Книга пророка Ісаї, 13; 10.

ⁱⁱ Всі основи землі захитались (Книга Псалмів, 82; 5).

Розділ 1

у якому на Рейневана, котрий намагається натрапити на слід своєї милої, звалюються різноманітні неприємності. Зокрема, його проклинають. Удома і надворі, стоячого, сидячого та працюючого. А Європа тим часом змінюється. І застосовує нову техніку ведення бою.

Ранок був туманний, як на місяць лютий — доволі теплий. Усю ніч збиралося на відлигу, від світанку сніг танув, сліди підкутих копит та видавлені колесами возів колії тут-таки заповнювала чорна вода. Осі та штельваги рипили, коні хропили, їздові заспано ляялися. Колона — близько трьохсот возів — просувалася повільно. Над колоною здіймався важкий, задушливий запах солоного оселедця. Сер Джон Фастольф сонно погойдувався в сідлі.

* * *

Після кількох днів морозу раптово настала відлига. Мокрий сніг, який падав цілу ніч, швидко танув. З ялин скапувала розтала ожеледь.

— Ги-и-ир на ни-и-их! Бий!

— Га-а-а-а!

Гамір раптової битви наполохав воронів, птахи зірвалися з голих гілок, свинцеве лютневе небо вимережилося чорною рухливою мозаїкою, пересичене розмерзлою вологістю пові-

тря сповнилося карканням. Брязкотом і дзенькотом заліза. Криком.

Битва була коротка, однак запекла. Копита зорали снігову кашу, змішали її з болотом. Коні іржали і тонко звискували, люди верещали. Одні – по-бойовому, інші – від болю. Почалося зненацька, закінчилося швидко.

– Го-о-о! Обхо-о-одь! Обхо-о-о-о-о-одь!

І ще раз – тихіше, віддаленіше. По лісі билася луна.

– Го-о-о! Го-о-о-о-о!

Ворони каракали, кружляючи над лісом. Тупіт копит помалу да-ленів. Стихали крики.

Кров забарвлювала калюжі, всотувалася у сніг.

* * *

Поранений армігер почув, що наближається вершник: його попередив храп коня та брязкіт упряжі. Зойкнув, спробував піднятися, не зміг, від напруження кровотеча посилилася, з-поміж блях кіраси сильніше запульсував кармінно-червоний струмінь, стікаючи по пластині. Поранений дужче вперся спиною в повалений стовбур, дістав стилет. Він усвідомлював, наскільки мізерною є ця зброя в руці того, хто не може підвестися, бо має пробитий списом бік і вивихнуту під час падіння з коня ногу.

Гнідий жеребець, який наближався, був іноходець: нетипова ступа одразу впадала у вічі. Вершник, що сидів на гнідому, не мав на грудях знаку Чаші, а отже, не був одним із гуситів, з якими загін армігера щойно мав бій. Вершник не носив обладунку. Не носив він також і зброї. Здавався звичайним собі подорожнім. Однак поранений армігер знав, і то аж надто добре, що ніні, у місяці лютому року Божого 1429, у районі Стшегомських узгір'їв не бувало подорожніх. У лютому 1429 року Стшегомськими узгір'ями та Яворською рівниною не подорожував ніхто.

Вершник довго розглядав його з висоти сідла. Довго і мовчки.

— Кровотечу, — нарешті озвався він, — треба зупинити. Я можу це зробити. Але тільки тоді, коли ти відкинеш геть цей стилет. Якщо ти цього не зробиш, я поїду, а ти собі роби що хочеш. Вирішуй.

— Ніхто... — простогнав армігер. — Ніхто не заплатить за мене викупу... Аби потім не казали, що я не попереджав...

— То ти відкинеш стилет чи ні?

Армігер тихо вилаявся, жбурнув кинджал, щосили розмахнувшись навідліг. Вершник спішився, відв'язав в'юки та, зі шкіряною торбою в руці, присів поруч. Коротким складаним ножиком розрізав ремінці, які з'єднували обидві пластини нагрудника з наплічником. Знявши бляхи, розпорів і розсунув просяклий кров'ю акетон, заглянув, низько схилившись.

— Недобре... — пробурмотів він. — Ой, як же недобре воно виглядає. *Vulnus punctum*, колота рана. Глибока... Пов'язку я накладу, але без подальшої допомоги ми не обійдемося. Я доведу тебе до Стшегома.

— Стшегом... в облозі... Гусити...

— Знаю. Не рухайся.

— Я тебе... — видихнув армігер. — Я тебе, здається, знаю...

— І мені, уяви собі, твоя пика теж здається знайомою.

— Я Вілкош Лінденау... Зброєносець лицаря Боршніца, царство йому небесне... Турнір у Зембицях... Я вів тебе до вежі... Бо ти... Бо ти ж Реймар із Беляви... Так?

— Ага.

— То ти ж, значить... — армігер вражено вирячив очі. — О, Господи... Ти ж...

— Проклятий удома і надворі? Саме так. Зараз заболить.

Армігер щосили зціпив зуби. Якраз вчасно.

* * *

Рейневан вів коня. Вілкош Лінденау, згорбившись у сідлі, зойкав і постогнував.

За пагорбом і лісом був гостинець, а коло нього, недалеко, — закопчені руїни, рештки дощенту розвалених будинків, у яких Рейневан заледве впізнав колишній кармель — монастир ордену *Beatissimae Virginis Mariae de Monte Carmeli*, який колись слугував домом демеритам, місце ізоляції та покарання для нечестивих священників. А вже далі був Стшегом. В облозі.

Армія, яка взяла в облогу Стшегом, була численною, Рейневан, як на перший погляд, оцінив її на добрих п'ять-шість тисяч людей. Отже, підтверджувалися чутки, що Сирітки отримали підкріплення з Морави. У грудні минулого року Ян Краловець повів у шльонський рейд неповні чотири тисячі озброєних людей, з пропорційною до них кількістю бойових возів та артилерії. Тепер возів було десь п'ятсот, що ж до артилерії, то саме зараз їй випала добра нагода себе проявити. З десять бомбард і мортир з гуркотом вистрелили, затягнувши димом цілу укріплену батарею та передпілля. Кам'яні ядра зі свистом полетіли в бік міста, вдаряючи у мури та будинки. Рейневан бачив, у що вони повлучали, та знав, у що цілилися. Обстрілювали Дзьобову вежу і башту над Свидницькою брамою, головні оборонні bastiони з півдня та сходу, а також багаті кам'яниці на Ринку й парафіяльний костел. Ян Краловець із Градека був досвідченим воєначальником, знав, кого треба брати за живе і чиє майно нищити. У тому, скільки часу місто оборонялося, зазвичай вирішальними були настрої серед патриціату і кліру.

У принципі, після залпу можна було очікувати штурму, але ніщо на це не вказувало. Чергові загони вели з-за шансів обстріл з арбалетів, гаківниць і тарасниць, але решта Сиріток біла байдикі коло бівучних вогнищ і кухонних казанів. Не спостерігалось жодної посиленої активності й біля штабних наметів, над якими ліниво розвівалися стяги із Чашею та Пеліканом.

Рейневан повів коня саме в напрямку штабу. Сирітки, повз яких вони проходили, байдуже проводжали їх очима; ніхто їх не зупинив, ніхто не окликнув і не запитав, хто вони такі. Сирітки могли

впізнати Рейневана, як не крути, багато хто з них його знав. А ще їм могло бути все одно.

— Голову мені тут відріжуть... — забурмотів із сідла Лінденау. — На мечях рознесуть... Єретики... Гусити... Дияволи...

— Нічого вони тобі не зроблять, — запевнив сам себе Рейневан, дивлячись, як до них наближається озброєний рогатинами та гізар-мама патруль. — Але краще кажи: «Чехи». *Vitáme vas, bratři!* Я Рейн-мар Беява, впізнаєте? Нам потрібен медик! *Felčar!* Покличте, будь ласка, фельдшера.

* * *

Рейневана, як тільки він з'явився у штабі, одразу ж обійняв і розцілував Бразда з Клінштейна, за ним трясти правицею та ляскати по спині взялися Ян Колда з Жампаха, брати Матей і Ян Салави з Липи, Пйотр Поляк, Вілем Єнік та інші, йому незнайомі. Ян Крало-вець із Градека, гейтман Сиріток і керівник походу, жодним надмірним емоціям волі не дав. І не здавався здивованим.

— Рейневан, — доволі холодно привітався він із ним. — Диви-но, диви. Здоров був, блудний сину. Я знав, що ти ще до нас повернешся.

* * *

— Настає час закінчувати, — сказав Ян Краловець із Градека.

Він водив Рейневана по лініях та на позиції. Вони були самі. Краловець хотів, щоби вони були самі. Він не був певний, від ко-го і з чим прибув Рейневан, і очікував якихось таємних послань, не призначених для сторонніх вух. А довідавшись, що Рейневан ні від кого не є посланцем, що він не приніс жодних повідомлень, спохмурнів.

— Настає час закінчувати, — повторив Краловець, піднімаючись на шанець і перевіряючи долонею температуру ствола бомбарди, яку охолоджували змоченими сирими шкурами. Він дивився на

мури та башти Стшегома. Рейневан же все озирався на руїни знищеного кармелю. На те місце, де — цілу вічність тому — він уперше зустрів Шарлея. «Ціла вічність, — подумав він. — Чотири роки».

— Час закінчувати, — голос Краловця вирвав його із задуми та спогадів. — Найвищий час. Ми своє зробили. Нам вистачило грудня і січня, щоби взяти й обібрати Душники, Бистшицю, Зембиці, Стшелін, Нємчу, цистерціанський монастир у Генрикові, а до того ще безліч містечок і сіл. Дали ми німцям доброго жару, довго нас пам'ятатимуть. Але зараз уже минули запусти, уже перший день Великого посту, псякрєв, дев'ятий день лютого. Ми воюємо вже далеко більше двох місяців, і то зимових місяців! Проїшли маршем десь із сорок миль. Тягнемо за собою важкі від здобичі вози, женемо стада корів. А бойовий дух падає, люди перемучені. Свидниця нам не піддалася, хоча ми стояли під нею п'ять днів. Скажу тобі правду, Рейневане: у нас не було сил для штурму. Ми бахкали з гармат, метали вогонь на дахи, страхали: а раптом свідничани здадуться — або принаймні на переговори захочуть піти, викурне заплатити. Але пан Колдіц не злякався, тож нам ні з чим звідти піти довелося. Видно, Стшегом собі з них приклад узяв, бо теж тримається добре. А ми знову вдаємо грізних, страхаємо, лупимо з бомбард, ганяємося по лісах за вроцлавськими кінними загонами, які намагаються нас шарпати. Але скажу тобі чесно: доведеться і звідси піти ні з чим. Зовсім піти. Додому. Бо час. Як ти думаєш?

— Ніяк не думаю. Ти тут командуєш.

— Командую, командую, — гейтман різко відвернувся. — Військом, бойовий дух якого летить псу під хвіст. А ти, Рейневане, плечима стенаєш і нічого не думаєш. А що робиш? Рятуєш пораненого німця. Папіста. Привозиш, наказуєш нашому фельдшерові його лікувати. Виявляєш милосердя до ворога? На очах у всіх. Та дорізати його треба було в лісі, холера!

— Ти це, либонь, не серйозно.

— Я поклявся... — рикнув крізь зуби Краловець. — Після Олави... Заприсягнувся собі, що після Олави більше до жодного з них не буду милосердний. До жодного.

— Ми ж не можемо перестати бути людьми.

— Людьми? — гейтманові Сиріток мало піна не виступила на губах. — Людьми? А ти знаєш, що сталося в Олаві? У ніч на святого Антонія? Якби ти там був, якби ти бачив...

— Я був там. І бачив.

— Я був в Олаві, — повторив Рейневан, без емоцій розглядаючи ошелешений вираз обличчя гейтмана. — Я опинився там менш ніж через тиждень після Трьох Царів, відразу ж після вашого відходу. Я був у місті в неділю перед Антонієм. І все бачив. І бачив той триумф, який потім завдяки Олаві відсвяткував Вроцлав.

Краловець якийсь час мовчав і дивився з шанця на дзвіницю стшегомського парафіяльного костелу, на якій саме почав бамкати дзвін, лунко й голосно.

— То ти не тільки в Олаві, а й у Вроцлаві був, — констатував він. — А тепер приїхав сюди, під Стшегом. Як з ясного неба. З'являєшся, зникаєш... Не знати звідки, не знати як... Люди вже говорити починають, подекувати. Підозрювати...

— Що підозрювати?

— Заспокойся, не гарячкуй. Я тобі довіряю. Тоді, коли ти з нами під Веклиславом прощався, двадцять сьомого грудня, ми бачили, що тобі спішно, дуже спішно — в якихось важливих справах, нечувано важливих. Ти їх вирішив?

— Нічого я не вирішив, — не став приховувати гіркоти Рейневан. — Зате я проклятий. Проклятий — стоячий, сидячий та працюючий. На горах і в долинах.

— Як це?

— Довга історія.

— А я такі дуже люблю.

* * *

Про той факт, що у вроцлавському кафедральному соборі сьогодні відбуватиметься щось надзвичайне, вірним, які зібралися у храмі, сповістив збуджений гомін тих із них, котрі стояли ближче до трансепту і хорів. Вони бачили і чули більше, ніж решта — тісно збиті у головному нефі та в обох бічних. Решті спершу довелося задовольнятися домислами. І чуткою-пліткою, яку несло наростаючим, повторюваним шепотом, що оббігав натовп, ніби шелест листя на вітрі.

Великий тумський дзвін почав бити, і бив він глухо і повільно, лиховісно і похмуро, уривчисто; язик дзвону, це було виразно чути, вдавав по бронзі на один бік. Еленча фон Штітенкрон схопила Рейневанову руку і міцно стиснула. Рейневан відповів потиском на потиск.

Exaudi Deus orationem meam
cum deprecor a timore inimici
eripe animam meam...

Портал, що вів до ризниці, був прикрашений рельєфами, які змальовували мученицьку смерть святого Івана Хрестителя, патрона собору. Звідти зі співом виходили дванадцять прелатів, членів капітули. Одягнені в урочисті стихарі, тримаючи в руках грубі свічки, прелати зупинилися перед головним вітарем, обличчями до нефа.

Protexisti me a conventu malignantium
a multitudine operantium iniquitatem
quia exacerunt ut gladium linguas suas
intenderunt arcum rem amaram
ut sagittent in occultis immaculatum...

Гомін юрби раптом побільшав, посилювався. Бо на східці вітаря вийшов власною персоною вроцлавський єпископ Конрад, П'яст із лінії олесницьких князів. Найвищий церковний ієрарх Шльонська, намісник Ясновельможного Пана Сигізмунда Люксембурзького, короля Угорщини та Чехії.

Єпископ був у повному урочистому єпископському облаченні. В оздобленій коштовними каменями інфулі на голові, у далматичці, вдягненій на туніцелу, з пектораллю на грудях і закрученим, наче рогалик, пасторалом у руці він виглядав воістину достойно. Його оточувала аура такої гідності, що можна було б подумати, ніби це не просто вроцлавський єпископ спускається східцями вітваря, а архієпископ, курфюрст, митрополит, кардинал, ба — сам папа римський. Ба, навіть іще достойніша і ще благочестивіша особа, ніж нинішній папа римський. Набагато достойніша і набагато благочестивіша. Так думали чимало з присутніх у соборі. Сам єпископ, зрештою, теж так думав.

— Браття і сестри, — його розкотистий і дзвінкий голос наелектризував натовп і змусив його затихнути, застугонівши, здавалося, аж під високим склепінням. Замовк, іще раз бамкнувши, дзвін на дзвіниці собору.

— Браття і сестри! — єпископ сперся на пасторал. — Добрі християни! Научає нас Господь наш, Ісус Христос, щоби ми прощали грішникам провини їхні, щоби ми молилися за ворогів наших. Це блага і милосердна наука, християнська наука, але не до кожного грішника її можна застосувати. Є такі провини і гріхи, за які нема прощення, нема милосердя. Кожен гріх і блюзнірство будуть відпущені, але блюзнірство проти Духа не буде відпущене. *Neque in hoc saeculo neque in futuro*, ані в цьому столітті, ні в прийдешньому.

Диякон подав йому запалену свічку. Єпископ узяв її рукою в рукавиці.

— Реймар родом із Беяви, син Томаса фон Беяу, согрішив проти Триєдиного Бога. Согрішив блюзнірством, святотатством, чаклунством, віровідступництвом, врешті-решт звичайним злочином.

Еленча, все ще міцно стискаючи руку Рейневана, сильно зітхнула, поглянула вгору, на його обличчя. І зітхнула знову, цього разу тихіше. На Рейневановому обличчі не було помітно ані найменшої емоції. Його обличчя було мертво. Мов кам'яне. «Таке саме

обличчя в нього було в Олаві, — подумала Еленча. — В Олаві, в ніч із шістнадцятого на сімнадцяте січня».

— Про таких, як Рейнмар із Беяви, — голос єпископа знову розбудив відлуння між колонами та арками храму, — рече Письмо: Бо коли хто втече від нечистоти світу через пізнання Господа й Спасителя Ісуса Христа, а потому знов заплутується ними та перемагається, то останнє буває для них гірше першого. Бо краще було б не пізнати їм дороги праведности, аніж, пізнавши, вернутись назад від переданої їм святої заповіді! Бо їм сталося за правдивою приказкою: «Вертається пес до своєї блювотини», та: «Помита свиня йде валятися в калюжу...»ⁱ

— До власної блювотини, — ще більше підвищив голос Конрад з Олесниці, — і до калюжі болота повернувся відступник і єретик Рейнмар із Беяви, грабіжник, чарівник, кат дівиць, блюзнір, осквернитель святинь, содоміт і братовбивця, винуватець численних злочинів, негідник, який *ultimus diebus Decembris*ⁱⁱ по-зрадницьки, ударом у спину, вбив був доброго та шляхетного князя Яна, пана Зембиць.

— Тому в ім'я Бога Всемогутнього, в ім'я Отця, Сина і Святого Духа, в ім'я всіх Святих Господніх, наданою нам владою виключаємо апостата Рейнмара з Беяви зі спільноти Тіла і Крові Господа нашого, обтинаємо сув'язь, що з'єднує його з лоном Святої Церкви, і виганяємо з громади вірних.

У тиші, що запанувала в нефях, було чути лише посапування та дихання. Чийсь здушений кашель. І чийсь гикавку.

— *Anathema sit!* Проклято Рейнмара з Беяви! Проклятий нехай буде вдома і надворі, проклятий у житті і в смерті, стоячий, сидячий, працюючий і ходячий, проклятий у місті, в селі і на ріллі, проклятий на полях, у лісах, на лугах і на пасовищах, на горах і в долинах. Неміч невиліковна, моровиця, хворість єгипетська,

ⁱ Друге соборне послання св. апостола Петра, 2; 20–22.

ⁱⁱ Останнього місяця грудня (лат.).

геморой, свербіж і пархи нехай упадуть йому на очі, горло, язик, губи, шию, груди, легені, вуха, ніздрі, плечі, на ятра, на член кожон від верха голови аж до ступні ноги. Проклятий нехай буде його дім, його стіл і його ложе, його кінь, його пес, проклята нехай буде його страва і питво, і все, що він має.

Еленча відчула, як по її щоці скочується сльоза.

— Оголошуємо Рейнмара з Беяви обкладеним вічною анафе-мою, ввергнутим у прірву разом з Люцифером та ангелами, які со-грішили. Прилічуємо його до тричі проклятих без жодної надії на прощення. Нехай *lux*, світлість його, назавжди, на віки вічні по-гашена буде, на знак того, що проклятий повинен загаснути у пам'я-ті Церкви і людей. І нехай буде так!

— *Fiat! Fiat! Fiat!* — прорекли замогильними голосами прелати у білих стихарях.

Витягнувши перед собою у випрямленій руці свічку-гримницю, єпископ швидко обернув її полум'ям донизу і впустив. Прелати вчинили так само, стукіт свічок, які падали на підлогу, поєднався з запахом гарячого воску та кіптявою згасаючих ґнотів. Ударив великий дзвін. Три рази. І замовк. Луна ще довго дрижала, зати-хаючи, під склепінням.

Смерділи віск і кіптява, смерділо, паруючи, мокре і віддавна не переминюване вбрання. Хтось кашляв, хтось гикав. Еленча ковта-ла сльози.

* * *

Дзвін розташованого неподалік костелу Марії Магдалени подвій-ним *pulsatio* сповістив нону. Дальшим відлунням йому почала вто-рити, тільки трішечки запізнившись, Свята Єлизавета. За вікном вулиця Шевська сповнювалася гамором і стукотом коліс.

Канонік Отто Беесс відірвав погляд від образу, що зображував мучеництво святого Бартоломія, — єдиної, крім полиці зі свічни-ками та розп'яттям, оздоби суворих стін кімнати.

— Ти дуже ризикуєш, хлопче, — сказав він. Це були перші слова, які він промовив від того моменту, коли відчинив двері й побачив, хто в них стоїть. — Ти дуже ризикуєш, з'явившись у Вроцлаві. Як на мене, то це вже навіть не ризик. Це зухвале шаленство.

— Повір мені, велебний отче, — опустив очі Рейневан, — я не з'явився би тут, якби не мав на те причин.

— Про які я здогадуюся.

— Отче...

Отто Беесс лупнув долонею по столі та, швидко піднісши другу руку, наказав йому мовчати. Сам теж довго мовчав.

— А між нами, — врешті-решт заговорив він, — отой чолов'яга, якого ти чотири роки тому, після вбивства Петерліна, завдяки мені видобув від стшегомських кармелітів... Як він тобі казав себе називати?

— Шарлеєм.

— Шарлеєм, ха. Ти все ще контактуєш із ним?

— Останнім часом — ні. Але загалом — так.

— Ну, то якщо ти взагалі зустрінеш цього... Шарлея, передай йому, що ми з ним побили глеки. Він дуже мене підвів. Кудись до дідька поділися розум і спритність, якими він колись славився. Замість Угорщини, як мав би, вивіз тебе до Чехії, зтяг до гуситів...

— Нікуди він мене не зтягав. Я сам пристав до утраквістів. На те була моя власна воля і моє власне рішення, якому передували тривалі роздуми. І я впевнений, що вчинив правильно. Істина на нашому боці. Я вважаю...

Канонік знову підніс руку, наказуючи Рейневанові замовкнути. Його не цікавило, що вважає Рейневан. Вираз його обличчя не залишав жодних сумнівів стосовно цього.

— Як уже було сказано, я здогадуюся про причини, які привели тебе до Вроцлава, — промовив він нарешті, підводячи очі. — Я здогадався про них дуже легко, ці причини у всіх на вустах, ні про що інше ніхто й не говорить. Твої нові одновірці та брати по

вірі, твої побратими у боротьбі за істину, твої друзі й товариші уже два місяці спустошують клодзьку землю і Шльонськ. Два місяці в рамках боротьби за віру та істину твої брати, Сирітки Краловця, вбивають, палять, грабують. Вони пустили з димом Зембиці, Стшелін, Олаву та Немчу, дощенту пограбували генриківський монастир, сплюндрували та спустошили половину Надодрянщини. Зараз, кажуть, вони тримають в облозі Свидницю. А ти зненацька з'являєшся у Вроцлаві.

— Отче...

— Мовчи. Подивися мені в очі. Якщо ти прибув сюди як гуситський шпигун, диверсант або емісар, залиш мій дім негайно. Переховуйся деінде. Не під моїм дахом.

— Мені болять, — Рейневан витримав погляд, — твої слова, велібний отче. І думка, що я міг би бути здатний на таке неподобство. Думка, що я міг би наразити тебе на ризик і збитки...

— Ти вже наразив мене на ризик тим, що прийшов сюди. Дім може бути під наглядом.

— Я був обережний. Я вмюю...

— Ти вмієш, я знаю, — досить різко перебив його канонік. — І що саме ти вмієш, я теж знаю. Чутки розходяться швидко. Дивися мені в очі. І кажи прямо: ти тут як шпигун чи ні?

— Ні.

— Отже?

— Мені потрібна допомога.

Отто Беесс підвів голову, подивився на стіну, на образ, на якому язичники за допомогою велетенських кліщів здирали шкіру зі святого Бартоломія. Потім знову вп'явся поглядом в очі Рейневана.

— Що потрібна, то потрібна, — серйозно підтвердив він. — Ще й як потрібна. Більше, ніж ти думаєш. І не тільки на цьому світі. На тому теж. Ти перебрав мірку, синку. Перебрав мірку. Ти так завзято виступав на боці своїх нових товаришів та братів по новій вірі, що прославився. А надто після грудня минулого року, після битви

під Велиславом. Закінчилося так, як мало закінчитися. Тепер, якщо мені дозволено дати тобі пораду, молися, кайся і покутуй. Голову попелом посипай, і то густо. Інакше спасіння душі ти, вважай, просрав. Ти знаєш, про що я говорю?

— Знаю. Я був при тому.

— Був? У соборі?

— Був.

Канонік якийсь час мовчав, тарабанячи пальцями по столу.

— Багато буваєш, — врешті-решт сказав він. — Боюся, чи не забагато. Я на твоєму місці обмежив би це бування. Повертаючись *ad rem*: від дня двадцять третього січня, від неділі *Septuagesimae*, ти опинився поза Церквою. Знаю, знаю, що ти на це скажеш, гусите. Що наша Церква недобра і відступницька, а твоя праведна та істинна. І що на анафему тобі начхати. Чхай, твоя воля. Зрештою, тут не місце і не час для богословського диспуту. Ти прийшов сюди, я вже здогадався, не на те, аби шукати допомоги в питанні спасіння. Тобі, напевне, йдеться про речі більш світські та насущні, радше про *profanum*, ніж про *sacrum*. А тому кажи. Розповідай. Говори, що тобі дошкуляє. А позаяк я до вечірні повинен бути на Тумському острові, розповідай стисло. Наскільки це можливо.

Рейневан зітхнув. І розповів. Стисло. Наскільки це було можливо. Канонік вислухав. Вислухавши, зітхнув. Важко.

— Ой, хлопче, хлопче, — промовив він, хитаючи головою. — Ти стаєш збіса неоригінальним. У тебе всі клопоти на один копил. Усі твої проблеми, дозволь мені назвати це по-вченому, *feminini generis*.

* * *

Земля здригалася від ударів копит. Табун мчав полем учвал; немов у калейдоскопі, мерехтіли на льоту лискучі боки та крупі: гніді, карі, сиві, булані, каштанові та в яблуках. Розвівалися хвости і буйні гриви, з ніздрів біла пара. Держка де Вірсінг обіруч сперлася на

луку сідла, дивилася, в її очах були радість і щастя. Можна було подумати, що то не конярка дивиться на своїх жеребців та кобилку, а мати на своїх дітей.

— Виходить, Рейневане, — обернулася вона нарешті, — що всі твої гризоти на один копил. Кожен із твоїх клопотів, виходить, у спідниці і з косою.

Вона погнала сивка клусом, помчала за табуном. Рейневан поспішив за нею. Його кінь, зграбний гнідий жеребець, був іноходець, Рейневан іще не зовсім освоївся з нетиповим ритмом його бігу. Держка дозволила йому зрівнятися з нею.

— Я не можу тобі допомогти, — видихнула вона. — Усе, що я можу для тебе зробити, — це подарувати жеребця, на якому ти оце сидиш. І додати до нього моє благословення. А ще причеплений до вуздечки медальйончик зі святим Елігієм, покровителем конярів. Це добрий кінь. Сильний і витривалий. Він стане тобі в пригоді. Прийми його від мене у дар. На знак великої подяки за Еленчу. За те, що ти для неї зробив.

— Я тільки повернув борг. За те, що вона колись зробила для мене. А за коня вдячний.

— Крім коня, я можу тобі допомогти ще тільки порадою. Повертайся до Вроцлава, відвідай каноніка Отто Беесса. Чи ти вже його відвідав, га? Коли був у Вроцлаві з Еленчею?

— Канонік Отто в неласці у єпископа. Здається, якраз через мене. Він може бути ображений, може зовсім не зрадіти моєму візиту. Який може йому зашкодити...

— Який ти турботливий! — Держка випрямилася в сідлі. — Твої візити завжди загрожують шкодою. Коли ти їхав до мене сюди, до Скалки, ти про це не подумав?

— Подумав. Але ж ішлося про Еленчу. Я боявся відпустити її саму. Хотів привезти у безпеці...

— Знаю. Я не ображаюся, що ти приїхав. Але допомогти не можу. Тому що боюся.

Вона зсунула соболиний ковпак на потилицю, протерла обличчя долонею.

— Мене налякали, — сказала вона, дивлячись убік. — Страшно налякали. Тоді, у двадцять п'ятому, у вересні, під Франкенштейном, біля Горохової гори. Пам'ятаєш, що там було? Я перепудилася тоді так, що... Та що там казати. Рейневане, я не хочу закінчити так, як Ноймаркт, Трост і Пфедферкорн, як пізніше Ратгеб, Чайка і Пошман. Як Клюгер, якого спалили в домі разом з жінкою і дітьми. Я перестала торгувати з Чехією. Не говорю про політику. Дала велику пожертву на вроцлавський собор. І ще одну, не меншу, — на єпископський хрестовий похід проти гуситів. А як доведеться, дам іще більше. Краще це, ніж побачити вночі вогонь над стріхою. І Чорних Вершників на подвір'ї. Я хочу жити. А надто тепер, коли...

Вона замовкла, замислено обертала і м'яла в долоні ремінь віжок.

— Еленча... — закінчила, відводячи погляд. — Якщо вона захоче, піде собі. Я не стану її зупиняти. Але якби вона побажала залишитися тут, у Скалці... Залишитися на... Надовго... То я не маю нічого проти.

— Втримай її тут. Не дозволь їй знову піти кудись — з доброї волі. Дівчина вона сердечна, і покликання вона має, але шпиталі... Шпиталі останнім часом перестали бути безпечними. Втримай її у Скалці, пані Дзержко.

— Постараюся. Що ж до тебе...

Дзержка розвернула коня, підвела його, поставивши коло Рейневанового — стремено в стремено.

— Ти, родичу, тут бажаний гість. Приїжджай, коли тільки захочеш. Але, заради святого Елігія, май бодай краплину порядності. Хоч трошки пошкодуй цю дівчину, змилосярдься над нею. Не муч її.

— Що?

— Не виплакуйся перед Еленчею про свою любов до іншої, — у голосі Дзержки де Вірсінг з'явилися жорсткі ноти. — Не звиряйся

їй у своїй любові до іншої. Не розповідай, яка це велика любов. І не змушуй її співчувати тобі через це. Не змушуй її страждати.

— Не розу...
— Розумієш, розумієш.

* * *

— Ти маєш рацію, отче, — з гіркотою визнав Рейневан. — Справді, що не проблема, то жіночого роду. І плодяться в мене ці проблеми, як гриби після дощу... Але найбільша зараз проблема — це Ютта. А я в тупику. Абсолютно не знаю, що робити...

— Ну, тоді нас таких двоє, — поважно заявив канонік Отто Беесс. — Бо я теж не знаю. Я не перебивав, коли ти розказував свою історію, хоча місцями вона звучала, як пісня трубадура, бо містила стільки само воістину фантастичних неможливостей. Та ще більше я не можу уявити собі інквізитора Гжегожа Гейнче у ролі викрадача дівчат. Гейнче має власну розвідку і контррозвідку, має мережу агентів, відомо також, що він віддавна намагається інфільтрувати гуситів; причому він неперебірливий у методах. Але викрадення дівчини? Яюсь воно мені не здається переконливим. Та що ж, усе може бути.

— Якраз це, — буркнув Рейневан, — правда.

Канонік уважно подивився на нього, нічого не сказав. Тарабанив пальцями по столу.

— Сьогодні *Purificatio*, — нарешті сказав він. — Другий день лютого. Від битви під Велиславом минуло п'ять тижнів. Роблю висновок, що весь цей час ти перебував у Шльонську. І де ти був? Може, відвідав монастир у Білому Костелі?

— Ні. Спочатку я мав такий намір... Абатиса займалася магією, магія могла допомогти в пошуках Ютти. Але я туди не поїхав. Тоді... Тоді я накликав на них загрозу, на Ютту й черниць, на весь монастир, мало не став причиною загибелі. Крім того...

— Крім того, — холодно закінчив канонік, — ти боявся подивитися в очі абатисі відразу після того, як порішив її рідного брата.

А щодо накликаного на монастир лиха ти маєш рацію, аякже. Грелленорт не забув. Єпископ розпустив конвент, кларисок розвели по різних монастирях, абатису вислали на покуту. Їй ще пощастило. Сестринство Вільного Духу, бегінська Третя Церква, катарство, магія... За таке опиняються на вогнищі. Єпископ наказав би її спалити як двічі два чотири, й оком би не повів. Але йому було не з руки судити за єресь і чари, а потім публічно страчувати рідну сестру князя Яна Зембицького, з якого він тим часом уже почав був робити мученика боротьби за віру, за упокій душі якого наказував правити меси і бити в дзвони по всьому Шльонську. Так що абатисі вигоріло, все закінчилося покутою. Ти кажеш, вона займалася магією? Про тебе теж говорять, що ти чарівник. Що знаєшся на чарах, з чаклунами і чудовиськами водишся. То чого ти в них не шукаєш допомоги?

— Я шукав.

* * *

Село Граувейде не було спалене, вціліло. Цілим залишилося і розташоване за півмилі від нього поселення Мечники. Це видавалося добрим знаком, вселяло оптимізм. Тим більшим і болючішим було розчарування.

Від монастирського села Гдземеж не залишилося майже нічого, враження запустіння і порожнечі посилював сніг, який грубим шаром покривав попелище, сніг, з яскравої білини якого де-неде витикалися обвуглені стовпи, балки та осмалені комини. Ненабагато більше залишилося від розташованого край села заїзду «Під срібним дзвінком». На місці, де він колись стояв, з-під снігу виглядала безладна купа обпалених балок, крокв та гребенів, що спиралася на рештки мурованої конструкції та розкидану почорнілу цеглу.

Рейневан об'їхав руїну навколо, подивився на згарище, яке все ще викликало приємні спогади річної давності, з зими 1427—

1428 років. Кінь обережно ступав по найжаченому паленою деревиною снігу, переступав через балки, високо піднімаючи копита.

Над рештками муру здіймалася смужка сивого диму, майже ідеально вертикальна в морозному повітрі.

Почувши храп коня та рипіння снігу, бородатий волоцюга, який сидів біля маленького вогника, трохи відсунув хутрянну шапку, яка йому доходила до брів. І повернувся до попереднього заняття — роздмухувати затулений полою шуби жар. Неподалік, під муром, стояв обсмалений горщик, біля нього лежали тельбухи, мішок та скринька з ременями.

— Слава Йсу, — привітався Рейневан. — Ти звідсіля? Із Гдземежа? Волоцюга підвів очі, після чого знову взявся роздмухувати.

— Тутешні люди, куди вони виїхали? Ти не знаєш? Корчмар, Марцін Праль, з дружиною? Ти часом не знаєш? Не чув?

Волоцюга, як було очевидно з його реакції, або не знав, або не чув, або мав Рейневана з його запитаннями десь. Або був глухий. Рейневан понишпорив у калитці, розмірковуючи, наскільки він може зменшити свої і без того скромні фінанси. Краєм ока він вловив рух.

Збоку, під присадкуватим обрубок обвішаного бурульками дерева, сиділа дитина. Дівчинка, щонайбільше десятирічна, чорна і худа, наче мале заморене вороненя. Очі, якими вона в нього втупилася, теж були воронячі: чорні та склисто-нерухомі. Волоцюга дмухнув у жар, забурчав, підвівся, витягнув руку, щось пробурмотів. Вогонь з тріском вистрелив з купки хмизу. Вороненя продемонструвало радість. Дивним, свистячим, геть нелюдським звуком.

— Йон Малевольт, — голосно, повільно і виразно проговорив Рейневан, починаючи розуміти, хто перед ним. — Мамун Йон Малевольт. Ти не знаєш, де я міг би його знайти? У мене до нього справа, справа життя і смерті... Я його знаю. Я його товариш.

Волоцюга помістив горщик на покладених біля вогню каменях. І підвів голову. Він дивився на Рейневана так, ніби допіру зараз втямив для себе його присутність. Очі мав пронизливі. Вовчі.

Зміст

Пролог	7
Розділ 1	14
Розділ 2	55
Розділ 3	84
Розділ 4	104
Розділ 5	122
Розділ 6	152
Розділ 7	176
Розділ 8	213
Розділ 9	240
Розділ 10	277
Розділ 11	312
Розділ 12	328
Розділ 13	352
Розділ 14	382
Розділ 15	406
Розділ 16	430
Розділ 17	453
Розділ 18	476
Розділ 19	499
Розділ 20	512
Розділ 21	539
Розділ 22	564
Розділ 23	594
Розділ 24	605
Примітки	607

Літературно-художнє видання

САПКОВСЬКИЙ Анджей

Вічне світло

Роман

Керівник проекту *В. А. Тютюнник*
Відповідальний за випуск *О. В. Приходченко*
Редактор *М. Я. Кіяновська*
Художній редактор *А. О. Попова*
Технічний редактор *В. Г. Євлахов*
Коректор *І. М. Давидко*

Підписано до друку 16.05.2019.
Формат 84x108/32. Друк офсетний.
Гарнітура «FranklinGothic». Ум. друк. арк. 32,76.
Наклад 7000 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61140, Харків-140, просп. Гагаріна, 20а
E-mail: corabookclub.ua

Віддруковано у ПРАТ «Харківська книжкова фабрика «Глобус»»
61052, м. Харків, вул. Різдвяна, 11.
Свідоцтво ДК з 3985 від 22.02.2011 р.
www.globus-book.com

КНИЖКОВИХ

• за телефонами довідкової служби
(050) 113-93-93 (МТС); (093)170-03-93 (life);
(067) 332-93-93 (Київстар); (057) 783-88-88

• на сайті Клубу: www.bookclub.ua
• у мережі фірмових магазинів
див. адреси на сайті Клубу або за QR-кодом

Надсилається безкоштовний каталог

Запрошуємо до співпраці авторів
e-mail: publish@ksd.ua

**Запрошуємо до співпраці художників,
перекладачів, редакторів**
e-mail: editor@ksd.ua

**Для гуртових
клієнтів**

Харків
тел./факс +38(057)703-44-57
e-mail: trade@ksd.ua

Київ
тел./факс +38(067)575-27-55
e-mail: kyiv@ksd.ua

Сапковський А.

С19 Вічне світло : роман / Анжей Сапковський ; перекл. з пол. А. Поритка. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2019. — 624 с.

ISBN 978-617-12-6580-6

ISBN 978-83-7054-189-7 (пол.)

Коли все почалося, ніхто не знав, чим усе закінчиться. Він був звичайним шукачем пригод, спокусником чужих дружин, якому щодня доводилося рятуватися від халеп. Усе змінилося, стерлося під важкими черевиками Божих воїнів. І колишній блазень та халамидник Рейневан перетворився на одного з найкращих гуситських шпигунів. Кровопротитна війна от-от поглине світ. Хрестоносці та гусити препарують території, не лишаючи нікому права вибору. Лицарів-розбійників, інквізиторів, відьом і чаклунів, володарів і простий люд — усіх торкнуться ці події. Могутній маг Рейневан і його вірні соратники опиняться у вирі протистояння та небезпечних інтриг. Їм доведеться ризикнути життями, захищаючи власні переконання. Але навіть це не має більшої вартості, ніж любов. І коли кохана Ютта опиниться в лещатах інквізиції, Рейневан поставить на карту все...

УДК 821.162.1

Гуситська трилогія

Його звали Рейнмаром із Беяви, прозваним Рейневаном. І він був справжнім майстром із... встрявання в різного стибу халепи й пригоди. Ось і цього разу, знайомлячись зі шляхетною красунею, Рейнмар і гадки не мав, чим для нього це обернеться. Дізнавшись про зраду, чоловік панянки оголосив полювання на Реймара та дружину. А крім цього за Рейнмаром женеться інквізиція і члени таємного лицарського ордену... І ще цілий натовп інших ворогів: брати-лицарі Стерчі, наймані вбивці, міські вартові, які жадають помститися Рейнмарові. Лицарська романтика та відьомські шабаші, давні замки та похмурі середньовічні пейзажі, небезпека, що чатує за кожним деревом, поєдинки й погоні — ця пригода обіцяє бути захопливою!

Після битви в Сілезії авантюрист Рейневан, здається, зажив спокійним життям. Удаючи звичайного лікаря, він осів у Празі. Але шалена вдача не дає йому знудьгуватися. На Прагу йде величезне військо зі Швабії і Тюрингії, і Рейневану доручають виконати таємну місію. Чоловікові необхідно будь-що проникнути до замку Троски. Однак самому здійснити це не вдасться, тим паче — опинившись у полоні торговців людьми... Давнім бойовим товаришам час знову об'єднатися перед лицем нових пригод і небезпек, бо цього разу ворогів стане ще більше, а шансів на помилку не залишиться взагалі...

